

Bio je to "vikend Lehman Brothersa". Događaj iz rujna 2008. kada je propala ta 150 godina stara investicijska banka i potaknula najveću globalnu ekonomsku krizu od tridesetih godina prošlog stoljeća, piše France Presse.

Pošto nisu uspjele pronaći kupca za posrnulog financijskog diva, kojeg je teško opteretio portfelj rizičnih potraživanja povezanih s drugorazrednim hipotekarnim kreditima, američke vlasti uskratile su mu pomoć i dopustile da propadne.

Nakon dramatičnog vikenda i posljednjih pokušaja da se banku spasi, u ponedjeljak, 15. rujna 2008., u 1,45 sati ujutro po mjesnom vremenu, Lehman Brothers zaprepastio je svijet i svojih 25.000 zaposlenika podnijevši zahtjev za stečajem s teretom dugova od čak 600 milijardi američkih dolara.

Bio je to najveći stečaj u američkoj povijesti. Burzovni indeks Dow Jones pao je nevjerojatnih 500 bodova, najviše od terorističkih napada 11. rujna 2001. Šokirani brokeri koji su napuštali Wall Street noseći kutije sa svojim stvarima postali su simbol krize.

Neki su bili zatečeni. A neki su pak, poput Lawrencea McDonalda, bivšeg brokera i jednog od autora knjige o tom slučaju objavljene 2009. pod naslovom "Kolosalni neuspjeh zdravog razuma: Nevjerojatna insajderska priča o krahu Lehman Brothersa", isticali da je uprava banke odavno bila upozorena da su se upustili u prevelike rizike kako bi povećali kratkoročne profite.

Čelnici Lehmana, oni s 31. kata zgrade banke, "vozili su nas brzinom od 261 kilometara na sat... ravno u najveći ledenjak drugorazrednih hipotekarnih kredita u povijesti", rekao je za France Presse 2009.

"Novac je zarađivalo 24.992 ljudi, a osmorica tipova su ga gubili", rekao je, žaleći se da je uprava uložila sve na kartu toksične imovine.

Od 2005. do 2007., na vrhuncu 'balona' na tržištu nekretnina, hipotekarni krediti odobravani su ljudima koji su željeli kupiti nekretninu, a nisu si to mogli priuštiti. Potom se te kredite 'pakiralo' u vrijednosne papire i preprodavalo ulagačima. Lehman Brothers u tom je razdoblju kupio nekoliko brokerskih kuća koje su se time bavile i ostvarivao rekordne dobiti.

No sredinom 2007. počeli su se gomilati gubici. Kobni udarac dogodio se devet mjeseci kasnije, 16. ožujka 2008., kada se na rubu stečaja našla investicijska banka Bear Stearns.

Između čekića i nakovnja

Bear Sterns se također našao u takvoj poziciji zbog golemih špekulacija s vrijednosnicama baziranim na drugorazrednim hipotekarnim kreditima. Kupio ga je JPMorgan, za 'sitniš', u transakciji u kojoj je posredovala američka središnja banka Federalne rezerve (Fed). Taj posao potresao je tržišta koja su počela špekulirati s propašću Lehmana.

Fed i Ministarstvo financija pokušali su pronaći kupca za Lehman, ali pregovori s jednom južnokorejskom bankom, a potom i s Bank of America i s Barclaysom, završili su neuspjehom.

Lehman Brothers: Deset godina od najvećeg bankrota u američkoj povijesti

Kategorija: SVIJETAžurirano: Nedjelja, 09 Rujan 2018 08:06
Objavljeno: Nedjelja, 09 Rujan 2018 08:00

Premda je vlada samo tjedan dana ranije nacionalizirala hipotekarne divove Fannie Mae i Freddie Mac, paradržavne korporacije koje su zajedno jamčile za hipotekarne kredite u vrijednosti od pet bilijuna dolara, na kraju je ipak odlučila dići ruke od Lehmana i pustiti ga da propadne.

Nekoliko dana poslije, Ujak Sam spasio je osiguravajućeg diva AIG sa 180 milijardi američkih dolara, a potom je osigurao još 700 milijardi dolara za kontroverzni plan dokapitalizacije banaka (Troubled Asset Relief Program, TARP) kako bi podupro posrnuli financijski sustav.

Vlasti su se našle između čekića i nakovnja suočivši se sa žestokim kritikama zbog toga što su žrtvovala Lehman Brothers a istodobno spasile druge banke poput Goldman Sachsa.

"Najviše nas se kritizira zbog toga što smo dopustili da Lehman propadne", rekao je tadašnji ministar financija Henry Paulson kojeg je na dužnost postavio George W. Bush.

"Puno ljudi postavlja pitanje zašto nisu mogli spasiti Lehman kada su spasili Bear Sterns i AIG. Kada im odgovorimo, većina ljudi nam ne vjeruje", rekao je za Nacionalni javni radio (NPR).

Dužnosnici su zaključili da je Lehman bio preslab i da je imao tako skromne kolaterale da bi spašavanje bilo jednostavno neizvedivo.

Timothy Geithner, koji je tada vodio njujorški Fed, a poslije za vrijeme predsjednika Baracka Obame postao ministar financija, rekao je da su dužnosnici imali jako malo opcija na raspolaganju.

"Lehman je bio jako slab čak i u odnosu na druge slabije institucije u tom kontekstu. Svijet je bio strašno krhak", rekao je za NPR.

"Bilo je jako teško pronaći nekoga dovoljno snažnog u tom opasnom trenutku tko bi mogao preuzeti velik dio tog rizika."

S druge strane, neki drugi analitičari, uključujući Laurencea Balla, pročelnika Odsjeka za ekonomiju Sveučilišta Johnsa Hopkinsa, tvrde u izvješću o Lehmanu iz 2016. da razlozi koje se navodi nemaju smisla te da je vjerojatnije da se na Fed vršio politički pritisak da dopusti da banka propadne.

"Drugi čimbenik je da ni Paulson ni dužnosnici Fed-a, iako zabrinuti zbog posljedica Lehmanova kraha, nisu posve predvidjeli štetu koju će to izazvati", kaže Ball.

(Hina)

Lehman Brothers: Deset godina od najvećeg bankrota u američkoj povijesti

Kategorija: SVIJETAžurirano: Nedjelja, 09 Rujan 2018 08:06

Objavljeno: Nedjelja, 09 Rujan 2018 08:00

